

do zcela jiného prostoru a za jiných podmínek, než byly předvídány při přípravě obrany. K zabezpečení rychlosti manévru v širším měřítku bude nezbytné plně využít organických bojových

vozidel — obrněných transportérů. V důsledku toho je třeba volit jejich prostory rozmístění a prohloubit praktické návyky v bojové činnosti přímo z vozidel.

Z á v ě r

„Manévrová obrana“ je vynucený druh bojové činnosti, prováděný vědomě s cílem vyhnout se zničení jadernými údery nepřítele anebo odejít z prostoru, kde nepřítel má rozhodující převahu dříve, než vojska naváží přímý dotyk s nepřítelem. Manévrovou obranu vedeme často s cílem vlákat nepřítele do prostorů palebného ničení. Tento cíl manévrové obrany je v podstatě jasně osvětlen v uvedené studii. Je pochopitelné, že volbu prostorů palebného ničení bude ovlivňovat řada činitelů, především možnost provést tam hromadný palebný úder a dále pak terén, který nám musí poskytnout výhodné podmínky pro obranu a donucovat nepřítele k nahromadění sil a prostředků v prostorech, kde je lze účinně ničit. Rozbor zásad manévrové obrany a možné cíle této činnosti nelze chápat jednostranně. Zdůrazňuji, že tím naprosto neodmítám snahu vést obranu aktivním způsobem, tj. protiztečemi a protiúderem a rovněž počítám nadále se zásadou, že důležité prostory bude třeba úporně bránit i za cenu boje v obklíčení.

Z obrany však stále více mizí prvek pozičnosti a **narůstá požadavek na manévr**, tedy i manévr do hloubky. K tomu bude často přispívat i nutnost opustit zamořené prostory anebo prostory ohrožené požáry, vzniklými po nepřátelských úderech napalmem. Manévrová obrana bude jen dočasnou formou bojové činnosti. Bude mít za cíl získat čas, způsobovat nepříteli trvale ztráty a oslabovat ho až do vytvoření výhodných podmínek k rozhodujícímu zvratu v obranné činnosti, tedy k protiúderu nebo k přechodu do útoku.

Ochrana proti zbraním hromadného ničení

(VM č. 6/1962)

Podplukovník František Skopec

Kolektiv autorů operačního oddělení GŠ/OS poukazuje na některé méně jasné otázky ochrany proti zbraním hromadného ničení nepřítele. Autoři se dotýkají otázky určování záchranných a uvolňovacích odřadů. K otázkám vytváření a určování jednotek pro ZUO chci se i já vyjádřit.

Autoři uvádějí nový a správný názor na vytváření ZUO v případě jaderného na-

padení nepřítelem. Jak ukázala diskuse v kursech ZHN a praxe na většině cvičení, je řada štábů a jednotek shodného názoru, že se ZUO vytváří až po jaderném napadení nepřítelem z předurčených jednotek. Souhlasím též s názorem, že vytvářet ZUO se zaujetím bojové sestavy je nerentabilní, neekonomické, neboť pro jednotky tato varianta představuje odčerpání jednotek,

specialistů a bojové techniky, které nikdy nebude nadbytek u jednotek.

Nesouhlasím však v plném rozsahu s názorem, že konkrétní jednotky pro ZUO postačí určit až po napadení nepřítelem.

Tímto se autoři dostali do rozporu s otázkou včasnosti poskytnutí pomoci zasažené síle po napadení, zvláště chceme-li dodržet zásadu, že v dané situaci „čas jsou životy“. Základní jednotku pro ZUO lze též — jako je tomu u specialistů — určovat předem, a to v rámci pluku rotu u jednoho až dvou praporů. Půjde pak o to, která rota z nich bude použita. To bude závislé na situaci po úderu, místě napadení a rozhodnutí pro likvidaci následků napadení. Autoři tuto myšlenku uvádějí, ale s omezením pouze na speciální jednotky.

Myšlenka vytvářet ZUO až po napadení z předem předurčených jednotek dává plnou možnost velitelům využít jednotky a techniku k zabezpečení bojujících vojsk do poslední chvíle.

Autoři píší: „... síla a složení ZUO, jeho soustředění musí plně zabezpečovat včasnou a okamžitou podporu zasažené jednotce při uskutečňování záchranných a vyprošťovacích prací“. Budeme-li však jednotku pro ZUO určovat až po jaderném napadení nepřítelem a ujasnění si situace, dojdeme k závěru, že tato jednotka zasáhne jednak pozdě a jednak nebude pro úkoly v ZUO připravena. Není nutné předem určovat konkrétní rotu. V rámci pluku to mohou být jednotky (roty) 1–2 praporů, určené tak, aby byly připravené na

ČASOVÝ KALKUL PRO MOŽNÝ ZÁSAH ZUO

(v obou variantách jsou stejné podmínky)

Činnost velitele, štábu a jednotek po napadení nepřítelem			
Jednotky nebyly předem určeny – varianta „A“	čas v minutách	Jednotky byly předurčeny – varianta „B“	čas v minutách
1. Proniknutí hlášení podřízeným o jaderném napadení nepřítelem ke štábu divize	5–10	1. Totéž jako u varianty „A“	5–10
2. Ujasnění situace, rozhodnutí, určení jednotek (pluk), vydání rozkazů pro zásah, určení místa soustředění ZUO	25–35	2. Ujasnění situace, rozhodnutí o použití div. ZUO, předání signálu	10
3. Předání rozkazu v jednotce (proniknutí až k vykonavateli) příprava k přesunu, obeznámení s úkolem	30–50	3. Vyrozumění jednotky, přesun do nařizeného prostoru (signálu)	5
4. Přesun jednotek do prostoru shromaždiště ZUO (místa zásahu) závislé na délce přesunu	asi 30	4. Totéž jako u var. „A“	asi 30
5. V prostoru zásahu upřesnění úkolu, podle skutečné situace (poslední kontrola úplnosti jednotek materiálů, dozimetřů a rentgenometrů, aby velitel ZUO měl přehled)	20–25	5. Totéž jako u var. „A“	20–25
6. Zahájení záchranných a vyprošťovacích prací na několika místech, od kraje úderu (v tom přesun do prostoru pracoviště)	10	6. Totéž jako u var. „A“	10
Celkem potřebný čas pro zásah ZUO	120–160		80–90

signál vytvořit základní část ZUO. Tím je dána možnost veliteli praporu (roty) připravit materiál (lopáty, krumpáče, a dokonce jednotku seznámit předem s místy shromaždišť ZUO) potřebný k záchranám a vyprošťovacím pracím. Shánět materiál až po určení (po napadení) jednotky do ZUO by bylo pozdě. Jednotka bez tohoto pracovního nářadí v prostoru napadení není schopna plně poskytnout pomoc při uvolňovacích a vyprošťovacích pracích (zvláště vycházíme-li z předpokladu, že asi 50 % všech prací v prostoru úderu bude manuálního rázu). Nelze spoléhat v této situaci na ženijní jednotku. Ta má jiný druh materiálu a techniky, který potřebuje pro svoji činnost a pomoc v ZUO.

Žádná motostřelecká nebo tanková jednotka (rota) nebude mít v boji (ani dnes nemá) požadovaný materiál na počty osob roty (praporu) a proto je nutné poskytnout jednotce čas předem na přípravu, jelikož jde o jinou činnost než pro kterou jsou jednotky připraveny. V současné době je sice krumpáč a lopata u každého vozidla. Tento počet však nestačí pro záchranu a uvolňovací práce.

Je jistě další argument, proč by bylo pozdě určovat jednotky pro ZUO až po jaderném napadení nepřitelem. Pro názornost uvedu kalkul a to varianty, kdy jednotky do ZUO jsou předurčeny a vyčkávají signál a druhé varianty, kdy došlo k jadernému napadení a po ujasnění situace budeme jednotku teprve určovat, určovat úkol, materiálně vybavovat atd.

Např. k jadernému napadení došlo u druholedového motostřeleckého praporu (při útoku divize z chodu v sestavě dvou pluků v prvním sledu a tankový pluk byl zasazen jako PO divize — viz přílohu). Napadený prapor není schopen vlastními prostředky zlikvidovat následky a druholedový pluk je veden za plukem na pravém křídle a rovněž byl napaden jaderným úderem nepřitele.

Volný zůstal jeden motostřelecký prapor (druholedového pluku), kterého lze využít jako divizního ZUO. Porovnejme časový kalkul pro zásah (tohoto praporu) v obou variantách vytvoření ZUO až do okamžiku zásahu v prostoru úderu.

U varianty „B“ je požadovaná norma o poskytnutí pomoci raněným do 2 hodin po napadení dodržena, ale u varianty „A“ ne (i když některé časy by bylo možno zkrátit). Čas tudíž bude hlavní důvod, proč musíme jednotky pro ZUO alespoň v hrubých rysech (základní jádro) určit předem a ne až po napadení.

Otázka času je důležitá pro poskytování pomoci zasaženým a může značně ovlivnit celkové ztráty.

Vlivem účinků jaderných zbraní budou vznikat ztráty na živé síle s různými druhy zranění, která budou vyžadovat poskytnutí lékařské a odborné lékařské a speciální odborné pomoci co nejdříve. Proto vliv doby poskytnutí příslušné pomoci bude značný.

Např. při operaci průstřelu břicha, provedené do 6 hodin po zranění, umírá 40 až 50 %, do 6–12 hodin po zranění 60–70 %, do 12–18 hodin po zranění 80 % z počtu postižených.

Při zákroku po této době umírají téměř všichni. To jsou procentní ztráty u zranění bez dalších komplikací, které vzniknou vlivem účinků jaderného výbuchu (popáleniny, radioaktivní zamoření a řada dalších komplikací).

Proto musíme učinit vše, abychom zasaženým poskytli co nejrychleji odbornou chirurgickou pomoc.

—☆—

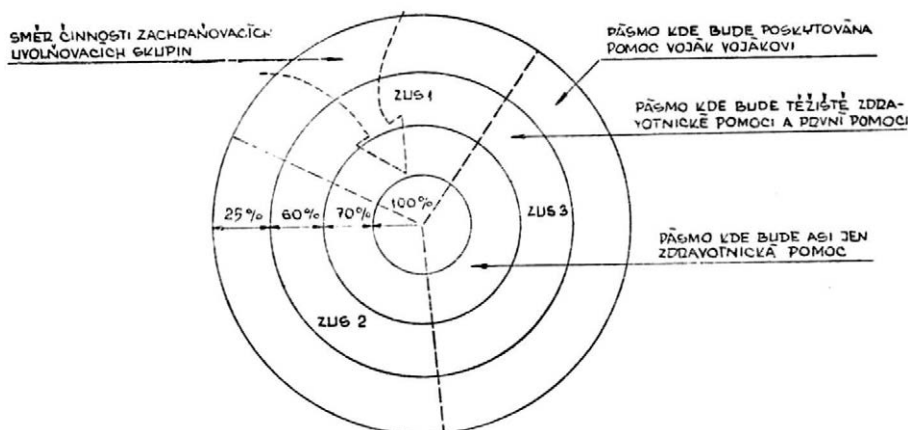
V prostoru jaderného napadení bude nutné velmi dovedně řídit záchranu a vyprošťovací práce s důrazem na živou sílu. Prostor výbuchu bude směs zavalenin, zátarasů, požárů atd. V uvedeném prostoru snadno dojde k zranění záchraných jednotek. Velitel ZUO musí mít co nejpodrobnější představu a zprávy z prostoru úderu a o pravděpodobných ztrátách a jejich možném uclnění v rámci celého prostoru napadení. Povšimněme si např., jak se mohou projevovat ztráty na živé síle po jaderném napadení a jak asi budou ztráty uclněny v prostoru napadení podle stupně poškození tlakovou vlnou.

Např. u pumy 47 kt je v poloměru 1200 m 100 %, v poloměru 1500 m 70 %, v poloměru 1900 m 60 % a v poloměru 2900 m 25 % ztrát na živé síle (viz náčrt).

Podle tohoto rozložení ztrát na živé síle je nutné, aby velitel ZUO řídil činnost při záchranách a vyprošťovacích pracích. Údaje o procentech jednotlivých ztrát je možno ještě dále dělit; na raněné, kteří následkům asi podlehnou, a na ty, kteří budou urychleně potřebovat odbornou lékařskou pomoc, nemá-li se procento nenávratných ztrát zvětšit.

Příklad:

V I. pásmu vznikne asi 70 % ztrát u živé síly s těžkým zraněním, z toho 30 % nenávratných ztrát (které podlehnou zranění) a 40 % zdravotnických ztrát (které

budou potřebovat odbornou chirurgickou pomoc).

V II. pásmu vznikne asi 60 % ztrát na živé síle se středně těžkým zraněním, z toho asi 10 % nenávratných ztrát a 50 % zdravotnických ztrát.

V III. pásmu vznikne asi 25 % ztrát na živé síle s lehkým zraněním, z toho asi 1 % nenávratných ztrát a 24 % zdravotnických ztrát.

Při záchranných pracích je nutno vzít v úvahu i další účinky jaderného výbuchu (světelné záření, pronikavá radiace a u pozemních úderů i radioaktivní zamoření). Při vzdušném výbuchu dochází rovněž k zamoření prostoru, ale jeho rozsah je malý a krátký a proto se skoro zanedbává.

Velitel ZUO musí věnovat velkou pozornost indukované radioaktivitě, která se bude projevovat u bojové techniky (u zúšlechťeného materiálu). Indukovaná radioaktivita bude zčásti ovlivňovat činnost vyprošťovacích automobilních technických jednotek. Velitel ZUO musí vždy zvážit a určit si, jakou dávku ozáření asi živá síla obdrží při uvolňování a vyprošťování živé síly z bojové techniky. K objasnění této otázky si vezmeme za pomoc praktický příklad:

Jaderným výbuchem nepřítele byl zasažen tankový prapor za přesunu. Jednotky ZUO započnou s vyprošťováním bojové techniky asi 1 hodinu po výbuchu. V prostoru byla radiačním průzkumem naměřena úroveň radiace 20 r/hod. Velitel ZUO musí zvážit, bude-li vyproštění vozidla trvat asi 1 hodinu, je předpoklad,

že jednotka obdrží za tuto dobu dávku ozáření asi kolem 20 r. Tato jednotka je schopna vyprostit 2 až 3 vozidla, než obdrží dávku ozáření 50 r. K dalším záchranným pracím nelze tuto jednotku využít. Velitel ZUO tuto situaci nesmí dopustit i za cenu, že jednotka provede jen záchranné práce a s vyprošťováním bojové techniky započne o něco později po poklesu radiace na potřebnou úroveň.

—☆—

Dále se chci dotknout otázky vytváření víceúčelových technických a uvolňovacích jednotek (TUJ). Jejich složení by bylo různé — podle úkolu jednotky a jejich umístění v bojové sestavě, které bude takové, aby byl zabezpečen pohyb bojující jednotky na bojišti a soustavně i zabezpečována možnost použití jednotky pro záchranné práce v ZUO. Např. divize během přesunu na čáru nasazení, bude-li nucena překonávat rozrušené prostory po jaderných úderech z předcházejících bojů, může si k urychlení postupu vytvořit před každým plukem jednu technickou a vyprošťovací jednotku (TUJ) v hodnotě jedné motostřelecké roty, ženijní čtyři s potřebným materiálem a stroji pro rychlé odtažení překážek a úpravu komunikací.

Při napadení divize jaderným úderem nepřítele může k likvidaci následků plně využít technické a vyprošťovací jednotky, které zesílí částmi technických jednotek, dílenskou technikou a jednotkami radiačního průzkumu.

Poblíž prostoru napadení může před-

sunout část zdravotnických jednotek z posilového ZUO (samostatný zdravotnický odřad). K manuálním pracím využít bojeschopné části napadených jednotek.

Tento způsob vytváření záchranných a vyprošťovacích jednotek se zdá rychlý a může zabezpečovat včasnou pomoc živé síle, která byla zasažena a zčásti se blíží k myšlence autorů o vytvoření ZUO až po napadení. I v uvedeném případě byla však část technická již postavena předem k ji-

nému účelu a měla ve své sestavě i motostřelecké jednotky jako personál konající těžší manuální práce.

Hlavní myšlenka je použití technické vyprošťovací jednotky, kterou je třeba vytvářet jako víceúčelovou jednotku a tak zabezpečit včasnou pomoc zasaženým. Bylo by účelné tento způsob si ověřit na cvičení a získat podklady ke konečnému závěru, zda změnit způsob vytváření ZUO nebo zůstat u vžitě a prověřené praxe.

Poznámky k některým názorům na léčebně odsunové zabezpečení předsunutých odřadů

Plukovník MUDr. Ctibor Drbal

Charakteristické rysy soudobého boje, jako jeho pohyblivost, manévrovost, variabilnost apod., přinášejí s sebou stále nové pohledy a otázky, jež je nutné domyslet a dořešit. V této souvislosti se v poslední době často stává předmětem zájmu našeho vojenského odborného tisku i činnost a zabezpečení útvarů, plnicích samostatný bojový úkol, především činnost předsunutých odřadů. Plným právem se zde zdůrazňuje specifika a odlišnost vyplývající zejména pro všestranné zabezpečení těchto útvarů.

Značně složité problémy stojí před organizací zdravotnického zabezpečení předsunutého odřadu, popřípadě útvaru, plnicích jiný samostatný úkol. To proto, že zvláště uplatnění léčebně odsunového systému je nepříznivě ovlivněno rychlým tempem postupu vojsk, ohrožením nebo dočasným přerušením odsunových cest a jinými faktory, jež v tomto případě vystupují výrazněji než při zabezpečení běžné bojové činnosti.

Při řešení těchto otázek se dosti často setkáváme s názory, jejichž pod-

stata spočívá v tomto závěru: složitost situace při organizaci léčebně odsunového zabezpečení předsunutého odřadu vyřešíme tím, že útvarové obvaziště doplníme chirurgem a tím „vykompenzujeme“ ony specifické potíže, jež zde vznikají. Jinak řečeno — posílíme útvarové obvaziště chirurgem.

Že tyto názory nejsou ojedinělé a že se ve vojenském odborném tisku vyslovují dosti suverénně, dovolím si dokumentovat některými citáty:

Jedni autoři ve své práci (VM č. 5/1961, str. 85) uvádějí: „... bude nutno posílit jak chirurgickou brigádou ... nejen pluk vyslaný jako PO, ale i pluk na samostatném směru ... Během boje praporek a plukovní obvaziště budou pracovat za pochodu“ atd. V jiném článku (VM č. 6/1963, str. 52) čteme: „Při plnění úkolu do větší hloubky ... bude velmi výhodné posílit pluk i chirurgickou brigádou“. Jinde (Týl a zásobování č. 10/1963, str. 10) je uvedeno „... je nutné přidělit (posílit) obvaziště (PIO — pozn. C. D.) specialistou z nadřazené zdravotní etapy. Pak se